

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Ringerike kommune – Veienmarka skole

Sammendrag

Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med Ringerike kommune. Temaet for tilsynet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen.

Det overordnede formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket.

I tilsynet finner vi at rektor har gitt føringer for at det skal utarbeides planer som dekker lærerplanens kompetansemål. Vi har vurdert at rektor ikke følger opp at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene, og det er ikke synliggjort at rektor har et system for å fange opp kompetansemål som ikke er gjennomgått - på et tidspunkt som gjør det mulig å ta dem igjen.

Videre vurderer vi at elevene får tilbakemelding på egen kompetanse, at de i varierende omfang blir veiledet i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse og at de i noe blir grad involvert i eget læringsarbeid av lærerne. Vi vurderer at det ikke er en felles praksis på skolen for undervisvurdering, og at dette arbeidet ikke følges opp av rektor.

Vi har videre kommet fram til at skolen har system for at elevene skal få halvårsvurdering med karakter, men at ikke alle elever får halvårsvurdering uten karakter i alle fag midt i opplæringsperioden, og på slutten av opplæringsperioden i fag som ikke er avsluttende. Vi vurderer at skolen ikke har et system som gjør det mulig for rektor å følge opp at lærerne gjennomfører halvårsvurdering uten karakter på riktig tidspunkt.

Tilsynet konkluderer med at rektor sørger for at lærerne bruker undervisvurdering for å vurdere behovet for tilpasset opplæring, men at de ikke har et system for at vurderingen brukes til å gjøre tilpasninger ut ifra elevens behov.

Ringerike kommune mottok en foreløpig tilsynsrapport og har ingen kommentarer eller innvendinger på rapporten. Vi fatter nå vedtak (denne rapporten) med pålegg om retting. Se nærmere om hva dette pålegget innebærer under rapportens punkt 3.

Kommunen har rettefrist til 03.05.2024.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1 Innledning	4
1.1 Kort om Ringerike kommune.....	4
1.2 Tema for tilsynet.....	4
1.3 Om gjennomføringen av tilsynet.....	5
2 Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen	6
2.1 Opplæring i og formidling av læreplan	6
2.1.1 Rettslig krav 1.....	6
2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	6
2.2 Undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	9
2.2.1 Rettslig krav 2.....	9
2.2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	9
2.2.3 Rettslig krav 3	11
2.2.4 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	11
2.2.5 Rettslig krav 4	13
2.2.6 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	13
2.3 Halvårsvurdering.....	15
2.3.1 Rettslig krav 5 og 6	15
2.3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	15
2.4 Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring.....	19
2.4.1 Rettslig krav 7 og 8	19
2.4.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	19
3 Varsel om pålegg om retting	21
4 Oppfølging av påleggene	22
5 Kommunen har rett til å klage	22
6 Dokumenter	24

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med kommuner, fylkeskommuner og offentlige skoler,¹ der vi kontrollerer om opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt.

Dersom kommunen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt.² Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, og vi skal derfor gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. Fordi vi behandler personopplysninger i tilsynet, gjelder også bestemmelsene i personopplysningsloven.³

1.1 Kort om Ringerike kommune

Ringerike kommune er en kommune i Viken fylke (Buskerud fylke fra og med 2024). Det var 31011 innbyggere i kommunen pr 1.1.2022. Det er 12 offentlige skoler og fire private skoler i kommunen. Skoleåret 2022/23 hadde Veienmarka ungdomsskole 333 elever. Skolen er en av tre skoler i kommunen som kun har elever på ungdomstrinnet. I tillegg er det tre kombinerte skoler, som har elever på både barne- og ungdomstrinnet.

1.2 Tema for tilsynet

Temaet for dette tilsynet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen:

- Oppfølging i og formidling av læreplanen, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven 1-1, første ledd, første og andre setning, og 3-3 andre ledd.
- Underveisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-10 første og andre ledd.
- Halvårsvurdering, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2, 3-10 og 3-12.
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-10, første og andre ledd og opplæringsloven § 1-3.

Vi har ikke sett på hvordan kommunen oppfyller andre krav i regelverket.

¹ Jf. opplæringsloven (oppl.) § 14-1 første ledd, og kommuneloven kapittel 30.

² Jf. oppl. § 13-10 første ledd

³ Les mer om vår behandling av personopplysninger i tilsyn på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

1.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Ringerike kommune i brev av 25.09.2023. Kommunen ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjon for å gjennomføre tilsynet.

I dette tilsynet har vi benyttet Utdanningsdirektoratets system for egenvurdering, RefLex, som informasjonsgrunnlag.⁴ RefLex er utfylt av rektor og fire lærere. I tillegg intervjuet vi rektor og to lærergrupper i begynnelsen av november. Vi har også gjennomført en spørreundersøkelse blant et utvalg av elevene.

Kort om spørreundersøkelsen

I et tilsyn med stor vekt på organisering av opplæringen og underveisvurdering er det viktig å få med erfaringene fra elever. Statsforvalteren i Oslo og Viken valgte i dette tilsynet derfor å gjennomføre en spørreundersøkelse blant elever på ungdomstrinnet. På denne måten blir «stemmene» fra langt flere elever hørt enn gjennom intervjuer med elever, som er en alternativ metode. Vi ser det som viktig, og har god erfaring med, bruk av elevenes svar i tidligere tilsyn fra skoler i andre kommuner. Å inkludere mange klasser/elevgrupper på flere årstrinn mener vi er en god måte å la elevene bli hørt på i tilsynssammenheng.⁵

Vi benyttet et elektronisk spørreskjema hvor elever skulle krysse av for JA eller NEI.

For å sikre best mulig representativitet ba vi skolen om å dele ut spørreskjemaet til hele klasser. De tre fagene samfunnsfag, mat og helse og matematikk ble fordelt på klassene på ungdomstrinnet. Det er de samme tre fagene som rektor og lærere svarte på spørsmål om i RefLex. Statsforvalteren presiserte at det var frivillig å svare på spørreundersøkelsen. Vi valgte alle klassene på 8.-10. trinn i de utvalgte fagene. 177 elever svarte på undersøkelsen. Vi vil benytte anledningen til å takke elever for deltakelse i undersøkelsen, og å takke ledelse og lærere ved skolen for bistand i gjennomføringen.

Vi gjør oppmerksom på at resultatene i denne spørreundersøkelsen kan ha blitt påvirket av ulike forhold, som for eksempel elevenes forståelse av spørsmålene, og i hvilken grad de har blitt forklart hva spørsmålene betyr. Vi har derfor benyttet resultatene med forbehold.

Våre foreløpige vurderinger og konklusjoner baserte seg på opplysninger vi fikk fra denne informasjonen, og ble skrevet i en foreløpig tilsynsrapport.

⁴ RefLex er Utdanningsdirektoratets system for egenvurdering der vi har stilt spørsmål som er relevante for dette tilsynet.

⁵ FN's barnekonvensjon artikkel 12 nr. 1

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til kommunen 20.12.2023. Kommunen hadde ingen kommentarer eller innvendinger til rapporten. Vi fatter nå vedtak gjennom denne rapporten, med pålegg om retting.

2 Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

2.1 Opplæring i og formidling av læreplan

2.1.1 Rettslig krav 1

Rektor skal organisere skolen slik at opplæringen dekker hele læreplanen i faget.

Elevene skal få opplæring etter gjeldende læreplan.⁶ Lærerne skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter gjeldende læreplan, og rektor må organisere skolen slik at kravet blir oppfylt.⁷ Rektor har ansvaret for at opplæringen dekker hele læreplanen i alle fagene. Det betyr at rektor må kunne fange opp om det er deler av læreplanen som ikke er gjennomgått, på et tidspunkt som gjør det mulig for lærerne å komme gjennom hele læreplanen.

2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Statsforvalterens observasjoner

Lærerne svarer i RefLex at det utarbeides lokale årsplaner i alle fag. I intervjuene utdyper de at disse planene deles i Teams, og at man der kan se hvilke mål som er gjennomført. I intervjuer utdyper lærerne hvordan det arbeides med årsplaner i fag, og informerer blant annet om at de har faggrupper på trinnene som samarbeider om dette arbeidet. Lærerne bekrefter i intervju at årsplaner skal legges ut i Teams, men at det hender at lærere glemmer å legge ut årsplaner i fag de underviser i. Noen lærere forteller at planene også ligger på Google Disk.

De fleste av lærerne svarte i RefLex at de ikke alltid kommer gjennom læreplanen i faget. Lærerne peker på ulike årsaker til hvorfor de ikke kommer gjennom målene i lærerplanen. Eksempler på dette er at de står lengre i noen tema enn det som var opprinnelig tenkt. De viser også til at ulike faktorer påvirker i hvor stor grad det enkelte kompetansemål prioriteres i opplæringen. Videre oppgir noen lærere at tilpasninger til elevgruppen er sentralt for hvor langt de rekker å komme i læreplanen. I intervjuene bekreftet lærerne dette. Vi mottok ulike eksempler på lokale årsplaner, samt årsrapport og ukeplaner for klasser på ulike trinn og i ulike fag.

Lærerne opplyser om at de er usikre på om rektor orienterer seg i planene som utarbeides. Lærerne sier at de selv sjekker at de dekker læreplanmålene i fagene, og at de ikke har erfart at det er noen som følger opp dette. De opplever at rektor stoler på at dette blir gjort, og at de er gitt tillit.

⁶ Forskrift til opplæringsloven (heretter forskriften) § 1-1 første ledd første og andre setning

⁷ Opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd

I spørreundersøkelsen ble elevene spurt om de får veiledning fra læreren om hvilke kompetansemål som gjelder i faget. Majoriteten av de spurte elevene oppgir at læreren gir dem veiledning om hvilke kompetansemål som gjelder i de respektive fagene. Resultatet fra spørreundersøkelsen viser samtidig at det er variasjoner mellom fagene.

Rektor svarer i RefLex at skolen utarbeider årsplaner i alle fag i starten av hvert skoleår og årsrapport mot slutten av skoleåret. Rektor oppgir at årsplanene tar utgangspunkt i læreplanen i fag og fagenes kompetansemål. Rektor svarer videre at han gir beskjed til lærerne om at de skal komme gjennom læreplanen i faget, og at han følger opp at lærerne kommer gjennom læreplanen i fagene sine.

I intervjuet ble rektor spurt om hvordan han vet at årsplanen i fag dekker hele læreplanen i det respektive faget, og om skolen har et system for å fange opp dette. Rektor forteller at de har faggrupper på trinnene, og at lærerne forsøker å ha en rød tråd i fagene mellom trinnene. Rektor viser til at de bruker læreverk fra Aschehoug som gjør det enklere for dem. Rektor forteller også at skolen samarbeider med andre ungdomsskoler i kommunen slik at de kan ha en så lik plan som mulig og at årsplaner ble knyttet opp mot muntlig eksamen.

Rektor sier at han ser at skolen har en jobb å gjøre når det kommer til å ha et system for å sikre at opplæringen som gis dekker samtlige kompetansemål i fag. Han forteller at han har hatt mest fokus på oppfølging av planene på 10. trinn, og at dette henger sammen med at de har muntlig eksamen. Rektor opplyser om at skolen har jobbet mye med overordnet del og i faggrupper da læreplanen (LK20) kom. Skolen jobbet da med vurdering i form av workshops, kollegaveiledning, og praksis i klasserommet. Videre informerer rektor om at skolen har jobbet mindre med LK20 og faglig læring i det siste og har måttet prioritere å bruke mye tid på elevenes skolemiljø.

I intervjuet med rektor spurte vi om skolen hadde instruks, stillingsbeskrivelser eller lignende for kontaktlærere. Rektor informerte om at dette ligger i skolens interne informasjonshefte, «*Infohefte 2023/2024 for ansatte på Veienmarka ungdomsskole*» (omtalt som infoheftet i denne rapporten). Vi har fått dette tilsendt i etterkant av intervjuene. I infoheftet ligger i tillegg «*Instruks for faglærere*» og «*Standard for god undervisning*». Vi ba også om å få tilsendt stillingsbeskrivelse for avdelingsledere og rektor for å få kjennskap til fordeling av oppfølgingsansvar. Vi har ikke fått tilsendt konkrete stillingsbeskrivelser, men har gjennom infoheftet tilegnet oss noe informasjon. Infoheftet nevnes ikke av noen i RefLex, og lærerne refererer ikke til dette i intervjuene våre.

«*Instruks for faglærere*» viser til at faglærer plikter å sette seg grundig inn i planverket som gjelder for sitt fag, og å legge opp til en opplæring som er i samsvar med gjeldende læreplan. Faglærer skal også sette opp en årsplan for sitt fag, og er ansvarlig for utarbeidelse av arbeidsplaner gjennom skoleåret. I infoheftet står det at oppfølging av årsplaner og periodeplaner er avdelingsledernes ansvar. Det fremgår videre av instruks at årsplanen skal legges ut tilgjengelig for elevene i Google Disk i starten av skoleåret. Ingen av lærerne refererte til denne instruks i våre intervjuer.

Statsforvalterens vurdering

Elevene skal få opplæring etter gjeldende læreplan. Lærerne skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter gjeldende læreplan, og rektor må organisere skolen slik at kravet blir oppfylt. Rektor har ansvaret for at opplæringen dekker hele læreplanen i alle fag. Det betyr at rektor må

kunne fange opp om det er deler av læreplanen som ikke er gjennomgått, på et tidspunkt som gjør det mulig for lærerne å komme gjennom hele læreplanen.

Systemet som rektor må organisere skolen etter for å sikre at opplæringen følger læreplanen, er flerleddet. For det første må man ha et system som forhindrer at det ikke kun er deler av læreplanen det undervises etter, og det må være en plan for arbeidet.

Av de dokumentene vi har fått tilsendt ser vi at skolen har årsplaner i fag det undervises i. Vi ser at lærerne opplyser om at årsplanen skal legges på Teams, men noen legger den også i Google Disk. I infoheftet til skolen fremgår det at årsplanen skal legges på Google Disk. Vi ser at malene fylles ut ulikt fra fag til fag, og at vi har mottatt eksempler på årsplaner hvor ikke alle kompetansemål i faget er oppgitt. I den aktuelle årsplanen er lokalt gitte læringsmål ført opp istedenfor sentralt gitte kompetansemål.

Det neste leddet som systemet må sikre er å avdekke tilfeller der planen, som ble utarbeidet i første ledd, ikke følges. Det er uklart for Statsforvalteren hvem som har ansvaret for å følge opp arbeidet med årsplaner ut fra den informasjonen vi har mottatt gjennom innsendt dokumentasjon og gjennom intervjuer. Lærerne opplyser at de selv følger med på om de dekker alle målene, og de sier at de er usikre på om dette blir fulgt opp av rektor. Rektor sier i intervju at han tenker at skolen ikke har et tilfredsstillende system for å ivareta dette.

Det siste leddet som rektor må sikre er at manglende deler av læreplanen skal oppdages på et tidspunkt som gjør det mulig å ta opp dette igjen. Lærerne forteller i intervju at de ikke alltid kommer gjennom læreplanen i fag, og de gir uttrykk for at de er usikre på om rektor orienterer seg i planene som utarbeides. Rektor sier i intervju at han har best kontroll på 10. trinn.

Fagrapporter utarbeides normalt i forbindelse med lokalt gitt eksamen, på slutten av skoleåret. Det er Statsforvalterens vurdering at ved å bruke fagrapporter som verktøy for dette, vil kontrollen komme på et tidspunkt hvor det er vanskelig å ta igjen mål som det ikke er undervist etter. Det er vår vurdering at det er tilfeldig hvordan og hvorvidt dette fanges opp av rektor.

Statsforvalteren vurderer at rektor har gitt føringer for at opplæringen samlet skal dekke alle kompetansemålene. Rektor har likevel ikke vist at han har tilsvarende oppfølging av de føringene som er gjort, noe som kreves for å kunne si at rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle deler av læreplanen i fag, og på et tidspunkt som gjør at det er mulig å ta dette opp igjen.

Konklusjon

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at opplæringen dekker hele læreplanen i faget, er ikke oppfylt.

2.2 Undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse

2.2.1 Rettslig krav 2

Elevene har rett til undervisvurdering.⁸ Undervisvurderingen skal være en integrert del av opplæringen, og den skal fremme læring, tilpasse opplæringen og øke kompetansen.

Undervisvurderingen kan være både muntlig og skriftlig.⁹ Rektor må organisere skolen slik at lærerne gjennomfører undervisvurderingen.¹⁰

2.2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Statsforvalterens observasjoner

Lærerne svarer i RefLex at elevene får vurderingskriterier før prøver og innleveringer. De fleste av lærerne svarer også at det legges til rette for egenvurdering i form av samtaler der elevene får mulighet til å reflektere rundt egen læring og utvikling. Noen av lærerne legger til rette for at elevene kan gjennomføre en egenvurdering skriftlig. I intervju forteller lærerne at de gir elevene tilbakemeldinger etter prøver, innlevering og praktisk arbeid. Det er litt varierende i hvilken grad de mener elevene får reflektert over egen læring og faglig utvikling. Noen opplever at dette skjer jevnlig. Andre påpeker at det iblant er for lite tid i store klasser til at hver elev kan få muntlige tilbakemeldinger en til en.

Lærerne har lagt ved dokumentasjon som viser eksempler på uke- og kapitteiprøver der elevene skal vurdere eget arbeid og et eksempel på egenvurdering i plattformen Campus Inkrement. Vi har også mottatt dokumentet «Min utvikling» hvor elevene vurderer seg selv og sin faglige utvikling. Denne er brukt på ett av trinnene. Lærerne forteller at de har utviklet et eget skjema som de bruker i elevsamtaler. Dette skjemaet viser hvordan elevene vurderer seg selv.

Det kommer fram i intervjuene at det i stor grad er opp til hver enkelt lærer og hvert enkelt trinn hvordan praksisen på dette området er. Noen av lærerne opplyser at de forsøker å ha fokus på elevinvolvering gjennom for eksempel å tilby valg i oppgaveform, planlegge egen undervisning og hvordan de vil løse oppgavene. Lærerne forteller at de savner felles praksis i vurderingsarbeidet, og de etterlyser at det blir satt av samarbeidstid til å jobbe med det. I intervjuene kommer det også fram at lærerne er usikre på om rektor følger opp om elevene er involvert i egen vurdering utover at elevsamtaler og utviklingssamtaler blir gjennomført en gang per termin.

⁸ Forskriften § 3-2

⁹ Forskriften § 3-10 første ledd

¹⁰ Forskriften § 3-10 andre ledd bokstav a

Spørreundersøkelsen viser at omtrent halvparten av elevene svarer nei på spørsmål om de får være med å vurdere eget arbeid i faget.

Rektor svarer i RefLex at personalet får en gjennomgang av lovverket, og med det blir kjent med elevenes rett til å bli involvert i vurderingen av eget arbeid, samt å få reflektere over egen faglig utvikling. Videre svarer rektor at han følger opp at lærerne involverer elevene i vurdering av eget arbeid ved gjennomgang av årsplaner og ukeplaner. På spørsmål om hvordan han følger opp at lærerne lar elevene reflektere over egen læring og faglige utvikling, svarer rektor at han følger opp gjennom notater fra blant annet elevsamtaler og utviklingssamtaler.

I intervju forteller rektor at de ikke gir karakterer utenom ved semesterslutt. I forbindelse med innføringen av dette jobbet de mye med vurdering i utviklingstid. Denne ordningen er på tredje året, men rektor forteller at de fortsatt er i prosess med å gi gode tilbakemeldinger til elevene. Videre forklarer rektor at de tidligere har hatt kollegaveiledning med tema «tilbakemeldinger til elever». På spørsmål om hvordan lærerne får beskjed om de lar elevene reflektere over egen læring og faglig utvikling, svarer rektor at skolen ikke har hatt en felles tilnærming til dette, og at dette er noe de kan bli bedre på. Enkeltlærere på skolen er gode på dette, og rektor sier de burde bli flinkere til å dele praksis. Rektor forteller at han har mulighet til å følge med på om lærerne lar elevene reflektere over egen læring. Dette kan han gjøre blant annet ved å følge med på vurderingskriterier knyttet til muntlige og skriftlige oppgaver, uten at dette er satt i system.

I RefLex har rektor sendt inn kommunens rutiner for utviklingssamtale, elevenes egenvurderingsskjema *før* utviklingssamtale og mal for avtale *etter* utviklingssamtale. Rektor forteller i intervju at lærerne er gjort kjent med disse skjemaene i utviklingstid og ved at de blir gjennomgått i oppstarten av skoleåret. Han sier at han forventer at disse brukes på skolen.

Kommunens rutine for utviklingssamtale ligger på en lese-liste slik at rektor har mulighet til å sjekke hvem som har lest skjemaet og hvem som ikke har det.

I intervjuene med lærerne kommer det fram at ikke alle kjenner til skjemaet om egenvurdering som rektor viser til. De forteller at det utarbeides ulike skjemaer på de ulike trinnene. I tillegg kommer det fram av «*Instruks for kontaktlærer*» i infoheftet at det er kontaktlærers ansvar å legge til rette for elevmedvirkning, slik at elevene blir hørt og at de får delta aktivt i vurdering av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglige utvikling. Det fremkommer ikke av instruksen at det finnes et skjema for egenvurdering før utviklingssamtale som lærerne kan bruke.

Statsforvalterens vurderinger

Vi vurderer at rektor og lærere er samstemte i at elevene får delta i vurdering av eget arbeid, men svarene er mer ulike når det gjelder om elevene får reflektert over egen læring og den faglige utviklingen. Lærerne får informasjon om at kontaktlærer skal legge til rette for elevmedvirkning gjennom for eksempel infoheftet, og de gir ulike eksempler på hvordan de jobber med dette i underveisvurderingen.

Selv om de ulike lærerne forsøker å legge til rette for egenvurderinger, vurderer vi likevel at skolen ikke har felles rutiner og en enhetlig praksis på området. Det kommer fram i intervjuene at lærerne opplever at det er opp til dem hvordan de gjør dette. Rektor sier at han har mulighet til å følge opp lærernes praksis gjennom notater fra elev- og utviklingssamtaler, gjennom

årsplaner og ukeplaner, samt gjennom å følge med på vurderingskriterier knyttet til muntlige og skriftlige oppgaver. Vi har ikke mottatt dokumentasjon på hvordan dette gjøres i elev- og utviklingssamtaler, og lærerne gir uttrykk for at de er usikre på om rektor følger opp om elevene er involvert i egen læring. Selv om lærerne gir eksempler på sin praksis, vurderer vi at skolen ikke har en innarbeidet felles fremgangsmåte og at rektor ikke har en systematisk tilnærming for å følge opp at lærerne gjør det de skal på dette området.

Konklusjon

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling, er ikke oppfylt.

2.2.3 Rettslig krav 3

Rektor skal organisere skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem

Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som blir forventet av dem.¹¹ Det er lærerne som må gjennomføre undervisvurderingen på en slik måte at elevene forstår dette. Elevene har rett til å kjenne til læreplanene i fagene.¹²

2.2.4 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Statsforvalterens observasjoner

I RefLex svarer lærerne at de *gjør elevene kjent med læreplanen* i faget hver uke. Noen av lærerne oppgir at de gjør elevene oppmerksom på læreplanen hver time. Flere oppgir at arbeidsplanen er viktig for at mål presenteres tydelig for elevene ukentlig. Noen lærere forteller at skolens rutine er at kontaktlærer gjennomgår arbeidsplanen med elevene ved oppstart av uken og er opptatt av å forklare for elevene hvorfor de skal lære det de skal lære.

I intervjuene informerer lærerne om at alle faglærere har ansvar for at det på elevenes arbeidsplan føres opp mål for faget de underviser i. Halvparten av lærerne oppgir at de i starten av skoleåret viste elevene læreplanen i faget, og at de informerte om at den ligger på Utdanningsdirektoratets nettside.

I spørreundersøkelsen ble elevene spurt om de forstår hva de skal lære, og hva som forventes av dem i faget. I samtlige av de tre fagene svarte majoriteten av elevene «ja» på dette. Vi observerer samtidig at det er variasjon mellom fagene.

Som tidligere nevnt fikk vi tilsendt eksempler på arbeidsplaner for ulike fag og trinn. Vi mottok også to fagrapporter. Det er variasjon i antall mål og hvordan disse er fremstilt i arbeidsplanene. I

¹¹ Forskriften § 3-10 andre ledd bokstav b

¹² Forskriften § 3-3 andre ledd

noen av fagene er målene presentert som stikkord, i andre fag er målene omtalt som aktiviteter og i flere fag/fagområder er det ikke informasjon om læringsmål. Planene følger samme mal.

Under overskriften «*Standarder for god undervisning*» i infoheftet, ser vi at læreren skal starte undervisningsøkter med å presentere læringsmålene. Under overskriften «*Funksjonsbeskrivelse – kontaktlærer*» ser vi at kontaktlærer har ansvar for å sikre samordning av opplæringen for elevgruppen/den enkelte elev. Videre ser vi av «*Instruks for faglærere*» i samme dokument, at lærere som underviser i fag har ansvar for å bidra til god kommunikasjon med kontaktlærer(e) og spesiallærer(e), blant annet om uke- og arbeidsplaner, enkeltelever og vurdering. Noen lærere fortalte i intervju at ikke alle faglærere alltid husket å føre på mål for sine fag.

I intervjuene kommer det fram at noen lærere bruker øveprøver i forkant av prøver i faget for å gi elevene *forståelse av hva de skal lære og hva som er forventet* av dem. Enkelte lærere gjennomgår og reflekterer rundt ukeprøver. Videre utdyper noen lærere at de prøver å gi elevene tilbakemelding i alle timer der de legger vekt på positive tilbakemeldinger for å vise elevene hva de mestrer. Det kommer frem at lærerne opplever at det settes av for lite tid til samarbeid om skolens satsing på vurdering uten karakter. Flertallet av lærerne forteller at underveisvurderingen gis ulikt på de ulike trinnene, men at alle lærere gir elevene vurdering. Flere lærere opplever at det er vanskelig å gi alle tilbakemeldinger i løpet av en økt.

Rektor svarer i RefLex at lærerne får beskjed om at elevene skal forstå hva de skal lære, og hva som blir forventet av dem, i utviklingstid ved gjennomgang av opplæringsloven. Videre viser han til utviklingssamtaler og elevsamtaler hvor dette blir gjennomført. Rektor oppgir at skolen ikke har skriftlige rutiner for hvordan elevene skal gjøres kjent med læreplanen i fagene. Han sier videre at det derimot alltid har vært slik at alle lærere på alle trinn går gjennom læreplanen ved starten av året med sine elever, uten at dette er noe rektor har pålagt lærerne å gjøre. I intervju med rektor spurte vi hva han gjør om han ser mangler i en lærers formidling av innholdet i kompetansemålene og elevenes forståelse av hva de skal lære. Til dette svarte rektor at det har skjedd, og at han da har en samtale med læreren det gjelder. Rektor forteller at slike samtaler blant annet har funnet sted på bakgrunn av bekymring fra kollegaer eller tilbakemelding fra foresatte.

I intervjuet forteller rektor at de har prøvd å få til en mer felles praksis gjennom arbeidet med vurdering uten karakter. Dette er et pågående arbeid som skolen skal jobbe videre med. Rektor har en forventning om at lærerne gir kontinuerlig tilbakemelding til elevene med fokus på veien videre. Det kom også fram i intervjuet at rektor legger til rette for arbeidet med dette i utviklingstiden i faggrupper, men at det har vært lite av dette det siste året. Tidligere har lærerne jobbet med hvordan man kan skrive eller muntlig formidle gode tilbakemeldinger. Rektor legger til at det er et behov for å ta opp dette arbeidet igjen for å sikre god vurderingspraksis på skolen.

Statsforvalterens vurdering

Det er rektors ansvar å organisere skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem. Elevene har også rett til å kjenne til læreplanene i fagene. Kompetansemålene i læreplanen danner grunnlaget for vurdering, og elevene skal derfor kjenne til læreplanen.

Statsforvalterens vurdering er at lærerne gjør elevene kjent med læreplanene i fag. Skolen har også nedfelt denne praksisen i dokumentet «*Instruks for faglærere*» som står i infoheftet, selv om

denne ikke blir nevnt av lærere og rektor. Statsforvalteren vurderer videre at lærerne formidler læreplanmålene ulikt og at ikke alle mål blir gjort kjent for elevene. Videre er det ikke tydelig ut fra dokumentasjon og intervjuer om det er kontaktlærer eller faglærer som har ansvaret for å formidle læreplanmål. Det gis noe informasjon om dette i infoheftet, men dette er ikke et dokument som blir nevnt av verken lærere eller rektor i RefLex eller intervjuer. Vi anser derfor ikke at dette er en kjent og innarbeidet fremgangsmåte for de ansatte på skolen.

Rektor sier at han gir beskjed til lærerne at de skal sørge for at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem ved å gjennomgå opplæringsloven med forskrift. Vi vurderer at en felles gjennomgang av lovverket alene ikke er tilstrekkelig for å få felles forståelse og praksis.

Gjennom intervjuene med lærerne kommer det fram at undervisvurderingen gis ulikt på de ulike trinnene, men at alle lærere gir elevene vurdering. Lærere og rektor gir også uttrykk for at det ikke har blitt brukt nok tid på arbeid med vurdering i fellesskap. Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke har en felles forståelse og innarbeidet fremgangsmåte når det gjelder å sørge for at lærerne gir undervisvurdering slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem. Vi vurderer også at det ikke er sannsynliggjort at rektor følger opp at det blir gjort.

Konklusjon

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem, er ikke oppfylt.

2.2.5 Rettslig krav 4

Rektor skal organisere skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen

Undervisvurderingen skal gi tilbakemelding og veiledning til elevene.¹³ Undervisvurderingen skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til elevene slik at elevene forstår hva de mestrer. Videre skal undervisvurderingen gi veiledning som bidrar til at elevene kan øke sin kompetanse.

2.2.6 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Statsforvalterens observasjoner

Lærerne svarer i RefLex at de gir elevene skriftlig og muntlig tilbakemeldinger i forbindelse med arbeid og prøver. Veiledningen foregår i den daglige undervisningen og i vurderingssituasjoner som etter prøver, presentasjoner, i elevsamtaler og utviklingssamtaler. I intervjuene gir lærerne ulike eksempler på hvordan de gjør dette arbeidet. Enkelte samarbeider på trinn, noen med andre faglærere, mens andre igjen har utviklet en egen praksis for undervisvurderinger. Flere lærere etterlyser arbeid i fellesskap for å få en felles praksis for å gi vurderinger. Flere av lærerne

¹³ Forskriften § 3-10 første og andre ledd

forteller at de savner begreper for å gi gode tilbakemeldinger som elevene forstår. Videre kommer det fram at tilbakemeldinger gis ulikt, og at ulike begreper brukes til elevene i tilbakemeldingene. Flere lærere opplevde det som krevende å gi tilbakemeldinger som elevene forstår, og at dette var lettere med tallkarakter. Noen av lærerne opplyste i intervju at skolen nylig hadde hatt en undersøkelse der flere svarte at de ønsket mer støtte rundt vurderinger. Vi har kun mottatt undervisvurdering fra ett av fagene, som ble gitt i etterkant av en digital prøve.

Rektor svarer ja i RefLex på spørsmål om han gir lærerne beskjed om at de må gi elevene tilbakemelding på hva de mestrer, og hva de må gjøre for å øke kompetansen. Rektor svarer også at han følger opp dette. Videre svarer han i RefLex at skolen har jobbet med dette i utviklingstid. I intervjuer fremkommer det, som nevnt tidligere, at skolen jobbet med dette temaet i forbindelse med at skolen skulle begynne å gi vurdering uten karakter. I oppstarten av dette hadde skolen blant annet kollegaveiledning knyttet til undervisvurdering. Skolen er, som nevnt, i sitt tredje år med vurdering uten karakterer.

I spørreundersøkelsen svarer omtrent halvparten av elevene at de ikke opplever å få tilbakemelding på hva de mestrer og hva de kan gjøre for å øke kompetansen sin.

Statsforvalterens vurderinger

Undervisvurderingen er todelt, den skal gi informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen. Lærerne gir eksempler på hvordan de jobber med dette, og at de er gitt føringer for arbeidet, for eksempel gjennom avsatt tid på trinn. Praksis er likevel ulik i omfang og hyppighet. Ut fra intervjuene er det tydelig at skolen har fastsatt en klar praksis med å ikke gi vurdering med karakter utover terminkarakterene. Derimot vurderer vi at det ikke er fastsatt en klar og innarbeidet fremgangsmåte for hvordan lærerne kan gi tilbakemelding til elevene på hva de mestrer, og hva de kan gjøre for å øke sin kompetanse.

Til tross for at rektor svarer bekreftende på at han gir lærerne beskjed om at de må gi elevene tilbakemelding på hva de mestrer og hva de må gjøre for å øke kompetansen, har vi likevel ikke sett eksempler på hvordan dette følges opp. Det er derfor vår vurdering at skolen ikke har en fast fremgangsmåte som sikrer at elevene får informasjon om egen kompetanse og veiledning om hvordan de kan øke den. Det er heller ikke sannsynliggjort at rektor følger dette opp. Elevenes varierende svar på spørreundersøkelsen gir også signaler om at skolen ikke har en felles praksis.

Konklusjon

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen, er ikke oppfylt.

2.3 Halvårsvurdering

Elevene har rett til underveisvurdering.¹⁴ Halvårsvurderingen er en del av underveisvurderingen.¹⁵ Halvårsvurderingen uten karakter kan være både skriftlig og muntlig.¹⁶ Halvårsvurderingen med karakter må være skriftlig.¹⁷ Rektor må organisere skolen slik at halvårsvurderingen blir gjennomført til riktig tid og med riktig innhold.¹⁸

2.3.1 Rettslig krav 5 og 6

Rettslig krav 5

Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet

Elevene skal få halvårsvurdering gjennom hele grunnopplæringen. Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurderingen gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet.¹⁹ Halvårsvurderingen med og uten karakter skal reflektere den samme kompetansen og må derfor bli gitt rundt samme tid.

Rettslig krav 6

Rektor skal organisere skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen

Halvårsvurderingen skal gi elevene informasjon om hva de mestrer etter kompetansemålene i læreplanen og gi veiledning om hvordan de kan øke kompetansen.²⁰ Halvårsvurderingen skal gi uttrykk for den kompetansen elevene har oppnådd ut fra det som er forventet på tidspunktet for vurderingen.

2.3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Våre observasjoner

Flere av lærerne svarer nei i RefLex på spørsmål om elevene får halvårsvurdering *uten* karakter midt i opplæringsperioden. De har utdypet svaret med at elevene får halvårsvurdering med karakter. En av lærerne svarer ja på dette spørsmålet, og svarer at dette skjer som en muntlig samtale med hver enkelt elev i forbindelse med halvårsvurdering. I intervjuet bes lærerne forklare hvorfor de tror at enkelte lærere har svart nei til at elevene får halvårsvurdering *uten* karakter. Det blir påpekt at elevene får halvårsvurdering med karakter, men at de får tilbakemeldinger og vurderinger når læreren avslutter temaer. Noen oppgir at det blir for mange klasser og elever til at lærerne klarer å gi halvårsvurdering uten karakter i forkant av

¹⁴ Forskriften § 3-2

¹⁵ Forskriften § 3-12 første ledd

¹⁶ Forskriften § 3-10

¹⁷ Forskriften § 3-12 andre ledd

¹⁸ Opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd

¹⁹ Forskriften § 3-12 andre ledd

²⁰ Forskriften § 3-12 første ledd

karaktersettingen i januar. De påpeker at det også er for mange kompetansemål som skal gjennomgås til at de rekker denne oppgaven. Lærerne sier at de er flinkere til å følge opp dette på 10. trinn, og det understrekes at halvårsvurderingen ikke skal være en overraskelse for elevene. Det informeres også om at mange på skolen gjennomfører denne samtalen i forkant av karaktersettingen i januar.

Kun en av lærerne er tydelig på at de gir elevene fra og med 8. årstrinn halvårsvurderingen uten karakter på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet. Dette skjer som en muntlig samtale med hver enkelt elev. De andre lærerne svarer nei på dette spørsmålet. En lærer oppgir at elevene får karakter som halvårsvurdering, en annen lærer opplyste at det ikke er relevant for fag som er gjennomgående over flere år.

De fleste av lærerne svarer at de gir elevene informasjon om elevenes kompetanse i halvårsvurderingen. Lærerne gir ulike eksempler på hvordan de gir tilbakemeldinger. Noen gir tilbakemeldinger på ferdigheter og kunnskap, og fokuserer på hva de mestrer og hva de bør jobbe mer med (det følger gjerne med fremovermeldinger i disse samtalene). Et annet eksempel er at karakterer baseres på den samlede vurderingen som er gjort og som elevene fortløpende får i opplæringen. Enkelte av lærerne svarer nei på dette spørsmålet, og begrunner det med at dette skjer i underveisvurderingen midt i terminen, og at det gis fortløpende underveis i faget.

Flertallet av lærerne svarer i RefLex at de gir elevene veiledning om hvordan de kan øke kompetansen sin i halvårsvurderingen. Det kommer frem at elevene får vite hva de må arbeide videre med for å øke kompetansen sin i samtalen de har før de får halvårsvurderingen. Her vises det til "tilbake- og framovermeldinger" som er gitt i halvårsperioden. Noen av lærerne sier at elevene alltid skal vite hva de kan og hva som er innenfor rekkevidde, og at vurderinger ligger tilgjengelig for elevene. Enkelte av lærerne svarer nei på dette spørsmålet, og begrunner det med at dette skjer i underveisvurderingen midt i terminen, samt at det gis fortløpende underveis i faget.

I intervjuet svarer lærerne på hvordan de informerer elevene sine om egen kompetanse og hvordan de kan bedre denne. Lærerne gir ulike eksempler på hvordan de gjør dette. For eksempel bruker noen lærere egne målark med uttrykkene lav, middels og høy, hvor elevene skal krysse av på det de får til. Elevene får så kommentarer til dette arbeidet. Et annet eksempel er at lærerne gjennomfører en muntlig og en digital del, hvor de sjekker om elevene klarer å svare på kompetansemålene. Lærerne kommenterer så dette slik at elevene skal forstå hvordan de ligger an i faget. Det kommer frem at det også skjer mye i klasserommet, i form av tilbakemeldinger på oppgaver. Et annet eksempel på praksis er at det benyttes egenvurderingsskjemaer som det snakkes om på halvårsvurdering. Videre gis det tilbakemeldinger og kommentarer til elevene der og da når de utfører oppgaver, og elevene får beskjed om hva de kan forbedre under halvårspraten. Lærerne svarer at rektor ikke følger opp hvordan de informerer elevene sine om egen kompetanse og hvordan de kan bedre denne.

Rektor svarer i RefLex at han gir lærerne beskjed om at de fra og med 8. årstrinn må gi elevene halvårsvurderingen *uten* karakter midt i opplæringsperioden. Han informerer om at de ansatte gjennomfører fagsamtale med elevene i forbindelse med føring av terminkarakter. Skolen har ikke en skriftlig rutine for dette. Rektor minner lærerne på dette på utviklingstid før fastsetting

av terminkarakter. Rektor svarer at han ikke følger opp at lærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen *uten* karakter midt i opplæringsperioden.

Rektor svarer videre i RefLex at han gir lærerne beskjed om at de i halvårsvurderingen skal gi elevene informasjon om elevenes kompetanse. Dette gjøres i arbeidet i fag, men skolen har ikke en skriftlig rutine for dette. Rektor svarer at han ikke følger opp at lærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om kompetansen sin og om hvordan de kan øke kompetansen sin.

I intervju med rektor informerer han om skolens praksis for halvårsvurdering med og uten karakter. Han sier at rutiner med karakter innebærer utviklingstid og frister. Rektor bekrefter igjen at skolen ikke har skriftlige rutiner for halvårsvurdering *uten* karakter, men han håper at lærerne likevel følger opp dette arbeidet. Han understreker at skolen trenger å ha en rutine for dette, og dette bør skolen få på plass ganske raskt. Han mener at alle lærerne burde være kjent med dette.

Vi informerte rektor i intervjuet at rundt halvparten av elevene (ikke 8. trinnselever) svarer i spørreundersøkelsen at de ikke får halvårsvurdering uten karakter. Rektor håper at dette tallet ikke stemmer, og sier at skolen må sjekke om dette er riktig, eller om det er elevenes opplevelse av det. Av de elevene som svarer i undersøkelsen at de har fått halvårsvurdering uten karakter, oppgir flertallet at lærer snakker med dem om kompetansen som de har i faget. En litt mindre andel sa at lærer i den samme samtalen fortalte dem hvordan de kunne bli bedre i faget. Nesten alle elevene oppgir at det var faglæreren/den læreren de har i faget som ga dem halvårsvurderingen.

I «*Instruks for faglærere*» i infoheftet står det under overskriften «*Vurdering*» at faglærerne blant annet skal etablere gode vurderingsrutiner og ha jevnlig dialog med eleven. Det er faglærers ansvar å foreta, eller delta i drøftinger av karakterfastsetting ved termin- og sluttoppgjør på ungdomstrinnet. Faglærerne skal følge de fire punktene i vurdering for læring (VFL). Disse består av 1) delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling, 2) forstå hva de skal lære og hva som blir forventet av dem, 3) få vite hva de mestrer og 4) få råd om hvordan de kan arbeide videre for å øke kompetansen sin. Faglærer skal sette halvårskarakterer og standpunktkarakterer, og de skal etterstrebe at elever får tilbake vurderinger innen senest to uker etter prøvesituasjon. Det fremgår ikke i denne instruksen at faglærer skal gi halvårsvurderingen uten karakter.

I «*Instruks for kontaktlærer*» i infoheftet står det blant annet at kontaktlærer skal gjennomføre to runder med elevsamtaler, utviklingssamtaler og foreldremøter i løpet av året. Det står ingenting om vurderingsarbeid og regler rundt halvårsvurdering.

Statsforvalterens vurderinger

Vurdering med og uten karakter må henge tett sammen, og bli gitt rundt samme tid.

Halvårsvurdering uten karakter kan gis både skriftlig og muntlig. Etter Statsforvalterens vurdering fremstår det ikke som om skolen har en enhetlig praksis på dette området. Lærerne svarer ulikt om hvordan deres praksis er når det kommer til halvårsvurdering uten karakter.

Vi har bedt om eksempler på halvårsvurdering, men skolen har ikke sendt inn eksempler på dette, verken med eller uten karakter. Det informeres i intervjuet om at halvårsvurderingen med karakter settes rundt 17. januar. Statsforvalteren kan ikke se denne datoen/hendelsen i årshjulet til skolen.

Flere av lærerne oppgir i RefLex, og bekrefter i intervju, at de ikke gir halvårsvurdering uten karakter, verken midt i opplæringsåret eller ved slutten av opplæringsåret (i fag som ikke blir avsluttet). Grunnen til dette er sammensatt, men lærerne gir uttrykk for at tiden ikke strekker til for å gjøre dette arbeidet. Etter Statsforvalterens vurderinger kan det også se ut til at ikke alle har riktig forståelse av regelverket. I tillegg opplyser bortimot halve elevmassen at de ikke får halvårsvurdering uten karakter. Rektor opplyser om at skolen mangler en skriftlig rutine når det gjelder halvårsvurdering uten karakter, og rektor bekrefter at han ikke følger opp at lærerne gjør denne jobben.

Lærerne svarer at de informerer elevene om deres kompetanse, og de gir dem veiledning om hvordan de kan øke kompetansen sin i faget, i løpet av semesteret. I intervjuene blir det imidlertid bekreftet at flere av lærerne ikke gjør dette når det gjelder halvårsvurdering uten karakter. Av de elevene som svarer at de får halvårsvurdering uten karakter, svarer en god del at de får informasjon og veiledning fra sin faglærer, men det er en viss andel som mener de ikke får denne informasjonen og veiledningen. I og med at vi ikke har mottatt noen skriftlige eksempler på halvårsvurderinger som viser at elevene både får tilbakemeldinger om sin kompetanse i fagene og veiledning om hvordan de kan få økt kompetansen sin, er det vanskelig for Statsforvalteren å se hvordan dette blir gjort.

Våre vurderinger er at svarene i RefLex, i intervjuene og innsendte dokumenter viser at rektor ikke sørger for at elevene får oppfylt retten sin til halvårsvurdering uten karakter. Rektor sier at han minner lærerne om denne jobben, men følger ikke opp om de faktisk gjør dette. Ingen av lærerne viste til at de ble minnet på at de skulle gi halvårsvurdering uten karakter. Flere av lærerne i dette tilsynet svarer også at de ikke gir halvårsvurdering uten karakter. Det er derfor vanskelig for Statsforvalteren å se at rektor har kontroll på at faglærerne har en praksis som er i tråd med regelverket på dette punktet. Selv om det bare er et krav om en felles innarbeidet fremgangsmåte, ser vi positivt på rektors kommentar om at skolen raskt må få på plass en rutine når det gjelder halvårsvurdering uten karakter.

Selv om flertallet av lærerne svarer at de gir elevene informasjon om deres kompetanse og hvordan de kan øke denne kompetansen i halvårsvurderingen, er det vår vurdering at skolen ikke har en innarbeidet felles fremgangsmåte som sier at det skal gis halvårsvurdering uten karakter, og hvordan dette skal gjøres. Det er også vår vurdering at rektor ikke følger opp at lærerne faktisk gjør dette.

Konklusjon

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet, er ikke oppfylt.

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen, er ikke oppfylt.

2.4 Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring

Undervisvurderingen skal være en integrert del av opplæringen.²¹ Rektor må organisere skolen slik at undervisvurderingen blir gjennomført.²²

2.4.1 Rettslig krav 7 og 8

Rettslig krav 7

Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring

Lærerne skal bruke undervisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring.²³ Opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte eleven.²⁴

Rettslig krav 8

Rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen ut fra elevens evner og forutsetninger

Lærerne skal bruke undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen.²⁵ Opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte eleven.²⁶

2.4.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Statsforvalterens observasjoner

Lærerne svarer i RefLex at undervisvurderingen er et godt verktøy for individuell tilpasning, dette gjelder både for elever som har faglige utfordringer og elever med svært gode forutsetninger for læring. Det blir gitt eksempler i RefLex på hvilke tilpasninger som blir gitt; nedjustert eller økt arbeidsmengde, variasjon av undervisningsformer og tilpassede medier (film i stedet for tekst). Videre er det beskrevet at de tilpasser tempoet i undervisningen etter klassens behov, og at de har mulighet til å gjøre tilpasninger i temaet ved bruk av læreverk. Det blir også vist til skjema for elevsamtale som blir brukt for å tilpasse etter behov og forutsetninger hos elevene. Det kommer fram i intervju at behovet for tilpasset opplæring vurderes fortløpende, men at det er krevende å få til med få ressurser. I intervjuene kommer

²¹ Forskriften § 3-10 første ledd

²² Opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd

²³ Forskriften § 3-10

²⁴ Opplæringsloven § 1-3

²⁵ Forskriften § 3-10

²⁶ Opplæringsloven § 1-3

det fram at lærerne samarbeider tett på trinnet om elever med behov for tilpasset opplæring, og at trinnmøtene brukes til dette ukentlig. Noen av lærerne forteller i intervjuene at de observerer at elever kan ha behov for tilpasninger, men at det kan være vanskelig å få gitt den hjelpen til alle som trenger det.

I RefLex svarer rektor at undervisvurdering er en forutsetning for tilpasset opplæring og at dette blir fulgt opp på ukentlige trinnmøter. Dokumentasjonen vi har mottatt viser at avdelingsledere har ansvaret for trinnmøtene og at en av oppgavene som ligger til trinnene er undervisvurdering. Videre kommer det fram i RefLex at lærerne får beskjed om at de må bruke undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen gjennom arbeid med vurderingsforskrift og arbeid med læreplanverket.

I intervju forteller rektor at lærerne bruker undervisvurderingen som en «innsjekk» på hvordan eleven ligger an i faget, og for å se hva eleven mestrer/ikke mestrer. På bakgrunn av denne vurderingen utarbeides det undervisningsopplegg. Videre forteller rektor at de også bruker PPT til drøfting, og har lav terskel for dette. Rektor sier at elever som har behov for tilpasset opplæring oppdages raskt, og det er et godt samarbeid på trinnet om disse elevene. Videre forteller rektor at de ikke har jobbet felles med dette temaet i personalet, men at oppfølgingen skjer på trinnmøter.

Statsforvalterens vurderinger

Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev, noe som betyr at lærerne må bli gitt forutsetninger for å kunne gjøre en slik vurdering. Det er rektors ansvar å sørge for at lærerne blir gitt slike forutsetninger, og at behovet for tilpasset opplæring vurderes. Dette innebærer at skolen må ha et system for å sørge for at lærerne vurderer behovet for tilpasset opplæring gjennom undervisvurderingen.

Når opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte eleven, må man *vurdere* flere sider, herunder arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elevene. Vi ser at skolen har et system for å vurdere arbeidsmåter og vurderingspraksis i kollegiet. Dette er et system som beskrives likt av både lærere og rektor, og viser at det er en enhetlig forståelse på skolen. Det er satt av fast trinntid hver uke til å drøfte om elevers behov for tilpasninger. I tillegg er lærerne samstemte i at elever drøftes hyppig på trinn på tvers av fag. Dette samarbeidet bidrar til en helhetlig vurdering av elevens behov.

Rektor må sørge for at lærerne bruker undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger slik at opplæringen er tilpasset elevenes evner og forutsetninger. Kravet om *tilpasninger* gjelder for alle elever, og omfatter arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. Vi vurderer at rektor sørger for dette gjennom at det er et fast punkt på agendaen i de ukentlige trinnmøtene. Avdelingsledere er delegert ansvaret for dette.

At rektor skal organisere skolen, betyr at han må gi føringer og følge opp. Det er Statsforvalterens vurdering at rektor har gitt føringer om at lærerne skal bruke undervisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring gjennom nevnte systemarbeid. Det er avdelingslederne som er delegert denne oppfølgingen på trinntid og følger opp dette.

Å gjøre tilpasninger i vurderingspraksisen må i hovedsak skje i den daglige undervisningen. Vi vurderer at lærerne gjør noen tilpasninger, ut fra elevenes evner og forutsetninger, men at det ikke er et helhetlig og systematisk arbeid rundt dette. Lærerne har ulik praksis og ulik oppfølging av elevene utfra hvilket trinn og hvilke fag de underviser i.

At rektor skal organisere skolen, betyr at han må gi føringer og følge opp. Det er Statsforvalterens vurdering at rektor ikke har gitt klare føringer om at lærerne skal bruke undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger gjennom de ulike nevnte arenaene. Oppgaven omhandler videre å følge opp at det skjer. Vi vurderer, i likhet med rektor, at dette ikke blir fulgt opp.

Konklusjon

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å vurdere behovet for tilpasset opplæring, er oppfylt.

Det rettslige kravet om at rektor skal organisere skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen ut fra elevens evner og forutsetninger er ikke oppfylt.

3 Pålegg om retting

Statsforvalteren har konkludert med at kommunen ikke overholder regelverket på alle områder. Vi pålegger kommunen å rette opp følgende:²⁷

1. Opplæring i og formidling av læreplanen

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller kravene til innholdet i opplæringen, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, første ledd, første og andre setning, og 3-3 andre ledd. Kommunen må sørge for at:

- rektor organiserer skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget.

2. Undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller kravene til innholdet i opplæringen, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-10 første og andre ledd. Kommunen må sørge for at:

- rektor organiserer skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglig utvikling.
- rektor organiserer skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem.
- rektor organiserer skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og får veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen.

²⁷ Jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd og kommuneloven § 30-4

3. Halvårsvurdering

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller kravene til innholdet i opplæringen, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2, 3-10 og 3-12. Kommunen må sørge for at:

- rektor organiserer skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderinger utan karakter midt i opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet.
- rektor organiserer skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen.

4. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller kravene til innholdet i opplæringen, jf. opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-10, første og andre ledd og opplæringsloven § 1-3. Kommunen må sørge for at:

- rektor organiserer skolen slik at lærerne bruker underveisvurderingen til å gjøre tilpasninger ut fra elevens evner og forutsetninger.

4 Oppfølging av påleggene

Kommunen skal umiddelbart iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket. Kommunen skal redegjøre for hvilke tiltak de har iverksatt og erklære at retting er gjennomført.

Frist for retting er 03.05.2024. Vi avslutter tilsynet når kommunen har sannsynliggjort at regelverksbruddene er rettet.

5 Kommunen har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Kommunen kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis kommunen klager, må det gjøres innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til kommunen.²⁸ Kommunen sender klagen til oss. Vi har mulighet til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med kommunen, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

Kommunen kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet.²⁹

Kommunen er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter.³⁰

²⁸ Jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29

²⁹ Jf. forvaltningsloven § 42

³⁰ Jf. forvaltningsloven § 18

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Oslo, 01.02.2024

Siri Vang Ihler

Seniorrådgiver
Tilsynsleder

Line Melhus

Seniorrådgiver

Synnøve Orvik Torseth

Seniorrådgiver

Anne-Mette Nessøe

Seniorrådgiver

6 Dokumenter

Følgende dokumenter ble benyttet under utføringen av tilsynet:

- Årsplan musikk 9.trinn 2023-2024
- 10A uke 38 23_24
- Fagrapport fransk 10.trinn 22-23
- Egenvurderingsskjema til elev- og utviklingssamtale
- Avtale fra utviklingssamtale
- Rutine for gjennomføring av utviklingssamtale
- 8A uke 42
- Resultat prøve matematikk kap. 1
- Egenvurdering i plattformen Campus inkrement
- Elevsamtale 8A vår -22
- Målarkapittelprøve 1 i matematikk uke 39
- Min utvikling vår -23
- Uke 41 Øvingsoppgaver i matematikk 9.trinn
- Ukeprøve matematikk
- Versjon 2 Kap. prøve 1 matte 9.trinn 23-24
- Øvreprøve Hele tall
- Årsplan fagrapport Matematikk 10C
- Årshjul
- Infohefte for ansatte ved Veienmarka ungdomsskole 2023/2024
- Årsplan Samfunnsfag 10.trinn 2022-2023
- Årshjul Veienmarka ungdomsskole 23/24
- Leksjon 2, 3 og 5 mat og helse
- Årsplan mat og helse 2023/2024

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov

